

קול יעקב

לרפוי"ש
רפאל דוד בן אודליה

לרפוי"ש
ישי בן שושנה

להצלחת
כל משפחת דרושן

להצלחת ולרפואת
כל עם ישראל

זמני השבת פאלעסד:

הדלקת נרות: 16:11

צאת שבת: 17:18

זמן ר"ת: 17:54

עלון מס' 153 | ד' כסלו |

תשפ"ד | שנה 4

מטעמים לשולחן שבת

"וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֵלַי יַעֲקֹב הַלְעֵיטֵנִי זֶה מִן הָאָדָם הָאָדָם הִנֵּה כִּי עֵינִי אֲנֹכִי עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ אָדָוּם: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב מִכָּרָה כִּיֹּם אֶת בְּכֻרְתְּךָ לִי: לֵב וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ הִנֵּה אֲנֹכִי הוֹלֵךְ לְבוֹת וּלְמֹה זֶה לִי בְּכֻרָה" (בראשית כה, לא - לב)

שבכל זאת העדיף את העדשים על פני הבכורה? אלא מתרץ אחד מגדולי המוסר, שכל מה שיום המיתה עוזר, מפני שזה מזכיר לאדם שאיננו בעולם הזה לעד ולעולמי עולמים, וממילא ילמד תורה ויקיים מצוות, ויברח מהעבירה, אבל כל זה טוב בצדיקים שיודעים מה חשוב ומה טפל, אבל הרשעים אצלם קודם כל אוכל... וכמו שכתוב בפסוק שהרשעים אומרים "אוכל ושתו כי מחר נמות" (ישעיהו כב, יג).

לפי זה מובן למה בחר עשיו את העדשים על פני הבכורה, כי זה אצלו האוכל חשוב הראשון, לעומת צדיק שאצלו המצוה קודמת לכל דבר.

(המגיד מישרים הרב יהודה יוספי שליט"א)

יעקב מחליט לנצל את רעבונו של עשיו ולקנות את הבכורה, ועשיו מסכים למכור לו אותה.

אבל יש על זה קושי גדול: הגמרא אומרת (ברכות דף ה.) שישנן כמה שיטות לנצח את היצר הרע מתי שהוא מתגבר על האדם:

1. שילמד תורה; ואם זה לא עוזר אז:

2. שיקרא קריאת שמע;

3. אם גם זה לא עוזר שיזכיר לו יום המיתה.

ואם כן קשה שהרי עשיו ראה שהוא הולך למות, אז באותה שעה לכאורה לא היה לו יצר הרע איך יתכן

אחת שאלתי

הַלְעֵיטֵנִי זֶה (בְּרֵאשִׁית כ"ה, ל')

הַמְשִׁיף לְבַקֵּשׁ וּלְהַפְצִיר: "תֵּן לִי מִהוֹפְלִים", אָף דְּנִיָּאל נוֹתֵר בְּשֵׁלוֹ וְהַמְשִׁיף לְסָרֵב שׁוֹב וְשׁוֹב.

וְאִז, הַחֲלִיט יוֹנָתָן לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה (שְׁלֵא יַעֲשֵׂה!), כִּדְרֵי לְהַכְרִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ לָתֵת לוֹ מִהַחֲטִיף שְׁלוֹ - הוּא קַפְצִי

וּבִרְךָ בְּשֵׁם וּמְלֻכוֹת: "בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מְלֶךְ

מַעֲשֵׂה בְּיָלֵד דְּנִיָּאל שֶׁהוֹצִיא מִלְקוּטוֹ חֲפִיסָה שֶׁל וּפְלִים וְהִחֵל לְאָכּוֹל מֵהֶם. יוֹנָתָן חֲבֵרוֹ הַבְּחִין בְּכָף, וּמִיד נִגַּשׁ אֶל דְּנִיָּאל וּבִקֵּשׁ: "אוֹלֵי תִכְבֵּד אוֹתִי מִהוֹפְלִים שְׁלֶךְ?...". דְּנִיָּאל סָרֵב לָתֵת לוֹ, וְיוֹנָתָן

לע"נ
יורם בן מרים כ"צ ז"ל

לע"נ
מרים בת רחל כ"צ ע"ה

לע"נ
דוד בן אסתר כ"צ ז"ל

העולם בורא מיני מזונות!! ועכשיו הוא מושיט את ידו לעבר דניאל, ורומז לו שימהר ויתן לו מהנפלים, כדי שחלילה לא תצא ברכתו לבטלה...

דניאל אכן חשש לאבוד ברכתו של חברו, ונתן לו ממאכלו.

פעם התעוררה השאלה: האם צריך יונתן לברך עתה פעם נוספת על הנפלים, כי אולי ברכתו הראשונה על המאכל שביד חברו היתה לבטלה?

תשובה: תחלה יש להדגיש,

כי יונתן נהג בקלות דעת, ועבר על אסור "לא תחמד", בו "הזהרנו שלא להתעולל עלילות ברשע לקחת כל אשר לרענו" (שערי תשובה ג-מ"ג); וגם יתכן שנהנה מסעדה שאינה מספקת לבעליה, ונחשב הדבר כ"אבק גזל"!

ובאשר לשאלה האם צריך עכשיו לברך שוב - הנה הלכה בידינו (בשו"ע סי' ר"ו סעיף ד'-ה', ובמשנה ברורה שם), שאין לברך לא על אכל ולא על משקה, עד שיביאוהו לפניו, ויאתז בו ביד ימינו. ואם ברך ואחר כך הביאו אחרים את המאכל לפניו - צריך לברך פעם נוספת. גם אם כוון דעתו על מאכל זה שהיה אצל אחרים, אין זה מועיל, כיון שבשעת הברכה לא היה המאכל אצלו, והדבר היה תלוי בדעת אחרים, אם יתנו לו אותו או לא.

לאור הדברים, במקרה שלפנינו, הרי בשעת ברכתו של יונתן שנהג כגזלן, לא היה ברור שהמאכל אכן יגיע לידיו, כי תלוי הדבר בדעת דניאל בעל המאכל (שסרב שוב ושוב ליתן ליונתן), ומאחר שביד דניאל היתה הברכה שלא ליתן נפל לחברו, ממילא, ברכתו של יונתן היתה לבטלה,

וצריך לחזור ולברך! אולם, כל זה הוא דוקא באופן שהברכה היתה "בדרך גזלה וחסדה", כפי שנהג יונתן, שדרש את מאכל חברו שוב ושוב שלא כדין, תרף התנגדות חברו לתת לו, וממילא, הברכה נאמרה מתוך

הסתברות שלא יקבל את החטיף. אבל באופן שנגש תלמיד אל חברו שבידו חטיף, כאשר בהחלט יתכן שיתן לו, ובלא לבקש קפיץ וברך על החטיף, וחברו אכן מהר ליתן לו מהחטיף - בזה נראה שבדיעבד המברך אינו צריך לחזור ולברך שוב, כי מעקר הדין, אין אסור גזלה על דברים פעוטים שאנשים לא מקפידים עליהם כלל (כגון שנוטל מחבילת עצים של חבירו קיסם קטן פחות משנה פרוטה, כמבאר בשו"ע חו"מ שנ"ט-א), וממילא, גם על גרגר קטן מהחטיף, כפי הנראה בעליו לא מקפיד (וימן הסתם שייסכים ליתן לחברו קמצוץ זה), ונמצא אפוא, שעל פרור אחד מהחטיף, כבר חלה ברפת המברך, וממילא על סמך הברכה על הפרור, יכול להמשיך ולאכל יותר...

יהודי הלך מבוהל לרב ואמר לו שאשתו אפתה חלת מפתח והחלה נשרפה, מה יהא עם פרנסתו?
ענה לו הרב:
אל דאגה, תהיה לך פרנסה, אבל... בשחור.

לע"נ ניסים בן יצחק ז"ל

לע"נ אשר (פליקס) בן סול ז"ל

לע"נ אהובה בת חיה חיריה ע"ה